

Stortingets Kirke, utdanning og forskningskomité

Oslo, 19.10.2015

Høringsinnspill fra Abelia: Prop.1S 2015-2016: Statsbudsjettet.

Abelia er NHOs landsforening for kunnskaps- og teknologibedrifter. Abelias visjon er: Drivkraft for kunnskapssamfunnet. Abelia har mer enn 1.700 medlemsbedrifter med til sammen ca. 45.000 årsverk. Abelia viser til anmodning om høring til komiteen 08.oktober 2015, og vedlegger her vårt skriftlige innspill.

Abelias forslag for videre vekst og velferd.

Abelia deler regjeringens ambisjon om et kunnskapsbasert Norge. Våre budsjettinnspill er bidrag til realiseringen av denne ambisjonen. Etter vårt syn er en fortsatt satsing på anvendt forskning, innovasjon, kommersialisering og teknologi avgjørende for norsk omstillingsevne, produktivitet og verdiskaping. Regjeringens forslag til statsbudsjett for 2016 er historisk godt i sin satsing på kunnskap, det er meget bra at man allerede i 2016 når målet om at 1% av BNP brukes til offentlig finansiert forskning.

Abelia stiller i midlertidig spørsmåltegn ved om Norge har råd til slike ekspansive budsjetter over tid. Dette budsjettet er det første i nyere tid som ikke har penger å legge inn i oljefondet. Med fallende oljepris og en offentlig sektor som har fortsatt å vokse de siste årene, er Norge mer sårbart enn på svært lenge.

Samfunnets behov må styre prioritering av forskningsmidler

Abelia er svært fornøyd med at regjeringen satser offensivt på forskning, og særlig mener vi det er positivt med en ytterligere konkretisering av tiltakene i Langtidsplanen for forskning og høyere utdanning. Vi er enig med Norges Forskningsråd, som mener forslag til statsbudsjett gir forskning og innovasjon en viktigere rolle for omstillingen av norsk økonomi enn noen gang.

Abelia støtter den skisserte øremerkingen av 20 PhD-stillinger til teknisk-industrielle institutter og at de store instituttene prioriteres. Gledelig er også en styrkning av marin forskning med 170 millioner kroner samt muligjørende teknologier på 40 mill. Vi registrerer med glede også at regjeringen fortsetter de viktige stimuleringsiltakene for Horisont 2020 (Stim-EU, PES og POS), og at det ytterligere styrkes med 135 millioner kroner.

Abelia etterlyser noe mer justering på forskning fra de andre fagdepartementet, da vi registrerer at mange av disse ikke følger opp Langtidsplanen. Vi er bekymret for den manglende forskningsinnsatsen i justissektoren og spesielt beklagelig er det at Klima- og miljødepartementet har en samlet budsjettnedgang for forskning, og ikke en gang følger opp de 10 millionene i påplussing som kom etter forhandlingene om revidert nasjonalbudsjett.

Totalt er bildet at både næringsrettet forskning og forskningsinfrastruktur er styrket, mens forskning rettet mot offentlig sektor ikke er styrket. Abelia hadde ønsket at det var en større satsing på innovative offentlige anskaffelser, og at forslag til budsjett skulle vært tydeligere på Langtidsplanens satsing på forskning for å løse de store samfunnsutfordringene.

Reversering av kutt i basisbevilgningene til forskningsinstituttene.

Regjeringens forslag til statsbudsjett innebærer at departementene opprettholder nivået på basisbevilgning til forskningsinstituttene med kompensasjon for prisøkning, men deretter gjør en reduksjon i basisbevilgningen til instituttene på 0,5% som tiltak for avbyråkratisering og effektivisering i statlig virksomhet.

De fristilte forskningsinstituttene er ikke del av statsforvaltningen eller nettobudsjetterte virksomheter. Forskningsinstituttene er selvstendige ikke-statlige, ideelle organisasjoner.

Basisbevilgningen benyttes kun til kvalitetsutvikling, internasjonalisering og kompetansebygging i instituttene som vitenskapelig publisering, egenfinansiering av PhD, egenandel i internasjonale forskningsprosjekter mv. Kutt i basisbevilgning til forskningsinstituttene vil ikke bidra til mål om effektivisering eller avbyråkratisering i statlig forvaltning eller administrasjon. Derimot vil det medføre redusert akademisk frihet, svekket evne til langsiktig kunnskapsbygging og svekket effekt av økte bevilgninger til Stim-EU.

Abelia tror ikke det var hensikten med avbyråkratiserings- og effektiviseringsreformen, og ber stortinget omgjøre den teknisk reduksjonen på 0,5% i basisbevilgningen til forskningsinstitutter i de ulike departementene i 2016 ved å kompensere med tilsvarende beløp, og ytterligere legge til på 0,5% på den aktuelle posten.

Kommersialisering av forskning er samfunnsøkonomisk lønnsomt.

Handlingsrommet må nå fremover brukes til å utvikle nye norske vekst- og eksportnæringer, og det må bli enklere å etablere bedrifter. Abelia overleverte i august vår omstillingspakke til regjeringen med 35 konkrete tiltak som vil sikre nye arbeidsplasser i framtidens- og eksportrettet virksomhet.

Flere av disse har kommet med i forslaget til statsbudsjett, for eksempel SkatteFunn med 60 millioner kroner, Brukerstyrt innovasjonsarena (BIA) med 100 millioner, preså Korn med 100 millioner, FORNY med 90 millioner og Klimateknologifondet med 14,25 milliarder. Dette mener Abelia er særlig positivt, og er noen av de viktigste tiltakene for å kommersialisere forskning, som igjen vil skape flere nye arbeidsplasser.

Norge styrer mot kritisk kompetansemangel innen IKT.

Abelia har i flere år etterlyst en prioritering av kompetanse innen IKT, fordi vi vet at teknologi muliggjør nødvendig innovasjon og fornying på alle samfunnsområder. Vi er ikke alene, senest denne uken etterlyser flere selskaper i Trondheim IT-ingeniører¹, og EUs Digitale Agenda slår fast at 50 prosent av produktivitetsveksten vil komme fra bruk av IKT. Mangelen på folk med solide teknologikunnskaper truer derfor utviklingen av en bærekraftig og sterk norsk IKT-næring, men ringvirkningene er større: Mangel på IKT-kompetanse vil ramme norske kommuner, fylkeskommuner, statlig sektor, næringslivet og utdanningssystemet.

I tidligere budsjett har vi opplevd at departementet mener at utdanningsinstitusjonene har ansvar for opprettelsen av flere studieplasser innen gitte fag. Abelia mener allikevel at departementet kan og bør gjøre politiske prioriteringer på opprettelse av studieplasser innen strategiske viktige fag for fremtiden. IKT er et slikt område.

De grepene som gjøres for å løfte digital kompetanse er positive. Herunder foreslås det i statsbudsjettet for 2016; (1) 10,4 millioner kroner til tiltak som skal øke befolkningens digitale deltagelse og kompetanse, (2) å bevilge 350 plasser på praktisk-pedagogisk utdanning (PPU), hvor personer med fagbakgrunn innen teknologi og realfag bli prioritert og (3) et pilotprosjekt med koding som valgfag i ungdomsskolen på rundt 20 skoler i Norge.

Dette er imidlertid ikke tiltak rettet mot å møte den kritiske kompetansemangelen Norge vil oppleve på dette feltet innen 2030. Vi ber derfor stortinget prioritere en økning i antall studieplasser innenfor informatikk ved de sentrale universitetene med minst 25 prosent i 2016.

Bedre insentiver for etter- og videreutdanning

Abelia vil understreke viktigheten av at det satses på utdanning, kompetanse og forskning i den økonomiske situasjonen landet nå befinner seg i. En målrettet satsing på kunnskap er

¹ Artikkel fra Teknisk Ukeblad, lest 14.10.2015: <http://www.tu.no/industri/2015/10/13/pa-ti-maneder-har-de-ansatt-160-nye-ingeniorer>

helt nødvendig for å utvikle en ny kunnskapsbasert økonomi og nye arbeidsplasser i kunnskapsintensive næringer.

Abelia etterlyser flere tiltak og insentiver for etter- og videreutdanning. Slike insentiver bør i større grad rettes mot den enkelte uavhengig av arbeidssituasjon, og ikke begrenses til enkelte yrkesgrupper. Etter- og videreutdanning må være regelen heller enn unntaket i kunnskapsøkonomien, det bør ikke anses kun som et motsyklisk tiltak for de som rammes direkte av nedskaleringer i oljesektoren.

Kompetanseinnvandring.

Abelia er fornøyd med at Regjeringen nå foreslår å etablere et nytt servicesenter for utenlandske arbeidstakere (SUA) i Trondheim i 2016.

Endringer i NOKUT.

NOKUT forventer over 10.000 søknader i 2016, en økning på 25 % fra 2015. Uten ekstratildeling kan saksbehandlingstiden for andre grupper øke kraftig. Det er positivt at det signaliseres at ekstraordinære tiltak for hurtigvurdering av flyktninger vil startes opp, jf BLDs budsjett, men Abelia mener likevel at NOKUTs godkjenningsordninger må styrkes betydelig.

Vi har registrert at Kunnskapsdepartementet vurderer å flytte NOKUT sin enhet for godkjenning av utenlandsk utdanning til FSAT sammen med en del andre tjenester rettet mot høyskoler og universiteter. I den forbindelse vil vi gjøre oppmerksom på at 90% av NOKUT sine tjenester ifm godkjenning av utenlandsk utdanning er rettet mot arbeids- og næringslivet. Når godkjenning av fagutdanning og fagskoleutdanning kommer på plass vil denne andelen øke ytterligere. Denne enheten er også avhengig av NOKUT sin kompetanse i vurdering av kvalifikasjoner sett i forhold det nasjonale og det europeiske kvalifikasjonsrammeverket. I den forbindelse er NOKUT igjen avhengig av samarbeid med institusjoner som er ansvarlig for akkreditering i andre europeiske land.

Vi oppfordre derfor til at det allerede nå bestemmes at NOKUT sin enhet for godkjenning av utenlandsk utdanning skal forbli en del av NOKUT som næringslivet erfarer er en hensiktsmessig og velfungerende organisasjonsform. Da kan også NOKUT få den nødvendige ro og forutsigbarhet til å utvikle de nye gode godkjenningsordningene for fagopplæring og fagskoleutdanning.

Abelia ber Stortinget holde på regjeringens prioriteringer på følgende tiltak i statsbudsjettet for 2016:

- **Vi støtter regjeringen opptrapping av forskningsmidlene, og spesielt økningen på KD og NFD sine budsjetter. Vi synes imidlertid det er bekymringsfullt at flere av de andre fagdepartementene ikke følger opp sine forpliktelser i langtidsplanen.**
- **Vi er fornøyd med styrkingen av Forskningsrådets FORNY2020-program og håper på en endelig opptrapping på 300 millioner kroner. Det samme gjelder prioriteringen av 100 millioner til preså Kornordningen.**

Abelia ber Stortinget prioritere følgende tiltak i statsbudsjettet for 2016:

- **En økning i antall studieplasser innenfor informatikk ved de sentrale universitetene med minst 25 prosent innen 2016 og 50 prosent innen 2019. Estimert kostnad for dette er 40-45 millioner kroner i statsbudsjettet for 2016.**

- **Rene forskningsmidler er en investering i forskning og innovasjon i samfunnet og er ikke statlig virksomhet. Kutt i forskningsmidler med 0,5% vil ikke bidra til "effektivisering og avbyråkratisering i staten" men derimot svekke forskningsatsingen og bør ikke gjennomføres.**
- **NOKUTs godkjenningsordninger må styrkes betydelig, og godkjenning av utenlandsk utdanning må forbli et helhetlig ansvar i NOKUT, fremfor en flytting til FSAT.**

Abelia vil avslutte med å takke for muligheten til å komme med innspill til statsbudsjettet, og ønsker komiteen lykke til i det videre budsjettarbeidet.

Med vennlig hilsen,

Håkon Haugli
Administrerende direktør Abelia